

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 2012

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 11 april 2012 att ge finansutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2012/13:80 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2012 och motioner i de delar de berör utskottets beredningsområde.

Finansutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör utskottets beredningsområde samt över motion 2012/13:U12 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 14 och motion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 14, 15 och 24.

Utskottet anser inte att något initiativ är nödvändigt med anledning av de motionsyrkanden som väckts inom utskottets beredningsområde. Yrkandena bör därför avstyrkas.

I yttrandet finns 4 avvikande meningar och 1 särskilt yttrande.

Utskottets överväganden

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2012 i enlighet med 10 kap. 2 § riksdagsordningen. Skrivelsen tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Finansutskottets beredningsområde berörs främst av följande avsnitt i skrivelsen:

1 Ett år av samarbete präglat av ekonomisk kris (s. 13–18)

4 Europa 2020 och den europeiska terminen (s. 26–30)

6 EU:s fleråriga budgetram 2014–2020 (s. 32–34)

13 Ekonomi och finans (s. 96–105)

14 Finansmarknaden (s. 105–113)

15.1.1 Skatt på finansiella transaktioner (s. 113–114)

16 EU:s budget (s. 119–121)

17 Skydd av EU:s finansiella intressen (s. 121–123)

18 Statistik (s. 123–125)

31 Offentlig upphandling (s. 176–179)

Ett år av samarbete präglat av ekonomisk kris

Regeringen inleder skrivelsen med att konstatera att den ekonomiska krisen fortsatt präglade Europasamarbetet under 2012. Ansträngningarna fortsatte under året för att skapa förutsättningar för att komma till rätta med de svagheter som blottlagts.

Finansiella stabilitetsmekanismer

Skrivelsen

Regeringen konstaterar att under året har arbetet med de finansiella stabilitetsmekanismerna haft en central roll i euroområdet krishantering. Det gäller dels den tillfälliga europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten (European Financial Stability Facility, EFSF), dels den permanenta europeiska stabilitetsmekanismen (European Stability Mechanism, ESM). Ingen ny utlåning skedde under året via den europeiska finansiella stabilitetsmekanismen (European Financial Stability Mechanism, EFSM).

Det reviderade ESM-fördraget undertecknades av euroländerna i februari 2012. Efter beslut under 2011 om ändringar av ESM:s stödformer hade det blivit tydligt att det fördrag som slöts i juni 2011 behövde revideras.

Det nya fördraget innebär bl.a. att ESM, liksom EFSF, kan ge stöd på fem olika sätt (lån, förebyggande stöd, stöd för rekapitalisering av finansiella institutioner, köp av statsobligationer på primärrespektive sekundärmarknader). Man beslutade att EFSF och ESM ska bedrivas parallellt fram till den 30 juni 2013.

EFSF ska i första hand användas för att föra vidare redan påbörjade stödprogram, medan ESM ska vara huvudinstrumentet för eventuella nya program. Ett detaljerat regelverk för ESM:s olika stödformer och verksamhet i övrigt antogs.

I juni 2012 fattade euroländerna beslut om ett tillägg som innebär att ESM ska kunna direktrekapitalisera finansiella institutioner utan att ge stödet via en stat. Därigenom undviks att den berörda statens offentliga skuld ökar genom stödet. Detta direktstöd blir dock tillgängligt först då en gemensam tillsynsmekanism är etablerad.

Under året har processen med att ändra artikel 136 i EUF-fördraget förts vidare. Ändringen beslutades av Europeiska rådet 2011 och innebär att euroländerna får inrätta en stabilitetsmekanism som ska aktiveras om det är nödvändigt för att trygga stabiliteten i euroområdet som helhet. Vid utgången av 2012 hade samtliga medlemsstater utom Tjeckien godkänt fördragsändringen, och den kunde därmed inte träda i kraft den 1 januari 2013 som planerat.

Motionen

I motion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 14 föreslår motionärerna att riksdagen för regeringen framför som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.6 om att regeringen ska verka för att EFSM avskaffas.

I motionen anger motionärerna bl.a. följande. En viktig fråga är Sveriges åtaganden i EFSM, där vissa förespråkar ESM inkom för att undslippa EFSM. Motionärerna hävdar att skapandet av krismekanismer för att hantera de ökade räntor som mötte flera europeiska länder kan ha saknat rättsligt stöd i fördragen. Enligt vetenskapliga studier som publicerats efter euromötet och ministerrådets möten i maj 2011 finns det anledning att ifrågasätta huruvida artikel 122 verkligen gav EU rätt att inrätta EFSM, oavsett om det var villkorat och tillfälligt.

Huvudsakliga invändningar mot artikel 122 som rättslig grund för de nuvarande mekanismerna är att krisen inte var utanför Greklands och Irlands kontroll, utan snarare självförvållad, och att det inte heller var någon osedvanlig händelse som låg till grund för åtminstone Greklands kris. Svenska institutet för europapolitiska studier fann i juni 2011 att det var juridiskt kontroversiellt att använda artikel 122 för mekanismerna.

Motionärerna framhåller att mekanismerna inte borde ha antagits förrän en grundlig juridisk prövning gjorts. Så skedde inte. Motionärerna anser att Sverige borde ha hänskjutit frågan till EU-domstolen för en prövning

av den rättsliga grunden för EFSM-förordningen. Om detta gjorts hade Sverige kunnat komma ifrån sitt borgensåtagande i EFSM. På grund av det oklara rättsläget och för att skydda svenska skattepengar bör regeringen driva linjen att EFSM ska avskaffas.

Tidigare behandling

I utskottets betänkande 2011/12:FiU40 behandlades regeringens proposition 2011/12:66 Godkännande av Europeiska rådets beslut om ändring av artikel 136 i EUF-fördraget – stabilitetsmekanism för euroländer. Utskottet konstaterade att den europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) ska ersätta den europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen (EFSM) och den europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten (EFSF). ESM ska kunna ge externt finansiellt stöd till euroområdet medlemsstater. Utskottet framhöll att EFSM kommer att bli en temporär krislösningsåtgärd och fasas ut efter hand som dess åtaganden löses, och att ESM kommer att kunna erbjuda ett tillräckligt krisstöd. Utskottet fann därför inte skäl att genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att agera för att avskaffa EFSM.

I betänkandet behandlade utskottet ett likartat motionsyrkande som yrkande 14 i motion 2012/13:U13.

Konstitutionsutskottet och utrikesutskottet yttrade sig i ärendet.

Riksdagen godkände för Sveriges del fördragsändringen den 30 maj 2012 (rskr. 2011/12:236).

Finanspakten och EMU

Skrivelsen

I samband med Europeiska rådets möte i december 2011 enades euroländerna om att utarbeta en internationell överenskommelse om en betydligt starkare samordning av den ekonomiska politiken på områden av gemensamt intresse.

Ett informellt möte mellan stats- och regeringscheferna hölls den 30 januari 2012. Stats- och regeringscheferna nådde en överenskommelse om fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom den Ekonomiska och monetära unionen (den s.k. finanspakten) som syftar till att stärka de offentliga finanserna och samordningen av den ekonomiska politiken i euroområdet. Samtliga länder utom Storbritannien och Tjeckien ställde sig bakom överenskommelsen.

Sverige kunde ställa sig bakom överenskommelsen sedan det bl.a. säkerställts att finanspakten inte innebär några rättsliga förpliktelser för Sverige förrän vid ett eventuellt införande av euron som valuta, eller om vi ensidigt åtar oss att följa reglerna i förslaget. De medlemsstater utanför euroområdet som ratificerar pakten ska få delta i eurotoppmötena när frågor om de fördragsslutande parternas konkurrenskraft och EMU:s grundlägg-

gande struktur diskuteras. Vidare ska de, när det är lämpligt och minst en gång om året, få delta i diskussioner vid eurotoppmöten om särskilda frågor som rör genomförandet av pakten.

Regeringen framhåller att då Sverige och svensk ekonomi är så integrerad med euroområdet påverkas också Sverige av krisen. Det ligger därför i Sveriges intresse att den gemensamma valutan fungerar eftersom det är en förutsättning för ekonomiskt välstånd i hela unionen. Därför har Sverige också aktivt deltagit i diskussionerna.

Motionen

I motion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 15 föreslår motionärerna att riksdagen för regeringen tillkännager som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.6 om att regeringen ska verka för att Sverige får ett formellt undantag från att införa euron som valuta i likhet med Storbritannien och Danmark.

I motionen anger motionärerna bl.a. följande. Sverige har i enlighet med nuvarande förordning och i enlighet med Sveriges medlemskap i EU en formell och legal skyldighet att gå med i det tredje steget i EMU och införa euron som valuta. Sverige har till skillnad från Storbritannien och Danmark inget formellt undantag från detta. Regeringens ovilja att förhandla fram ett formellt undantag gör att Sverige måste förhålla sig till ett eventuellt framtida medlemskap i EMU:s tredje steg och att Sverige därmed också måste ha synpunkter på det som i dag är att betrakta som EMU-områdets angelägenheter.

Motionärerna ställer sig starkt negativa till att Sverige, i en eventuell framtid som euronation, ska tvingas låna ut pengar efter beslut på federal nivå. ESM:s kapital är inledningsvis tänkt att uppgå till 700 miljarder euro, vilket motsvarar den svenska statens utgifter för sju år. ESM föreslås styras av respektive lands finansminister, och även om beslut huvudsakligen ska tas enhälligt så öppnar förslaget upp för beslut genom kvalificerad majoritet under vissa förhållanden.

För motionärerna är det otänkbart att låta någon annan än det svenska folkets valda företrädare förfoga över så pass stora summor av vad som i grunden är svenska skattepengar. Det står euroländerna fritt att upprätta bilaterala låneavtal sinsemellan även om det förmodligen skulle vara att föredra att de åter fick kontroll över och självständighet att bedriva sin penningpolitik. Det rimliga för svensk del i nuläget är, enligt motionärerna, att Sverige förhandlar fram ett formellt undantag från att införa euron som valuta.

Tidigare behandling

Regeringens proposition 2012/13:39 Fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom ekonomiska och monetära unionen (den s.k. finanspakten) inkom den 22 november 2012 och behandlades av utskottet under

vintern. I sitt betänkande 2012/13:FiU28, som justerades den 7 mars 2013, noterade utskottet att syftet med fördraget är att stärka de offentliga finanserna och samordningen av den ekonomiska politiken i euroområdet. Fördragets regler blir endast bindande för Sverige om Sverige i framtiden inför euron som valuta eller förklarar sig bundet av reglerna. Utskottet ansåg att det i båda fallen skulle krävas ytterligare ställningstaganden och ett godkännande av riksdagen. Riksdagen skulle även behöva godkänna en framtida ändring av EU:s fördrag för att föra in fördragets regler i EU:s rättsliga ramar. Utskottet ställde sig därför bakom regeringens förslag att riksdagen ska godkänna fördraget utan att det blir bindande för Sverige.

I betänkandet behandlade utskottet fyra motioner med anledning av propositionen och en motion från allmänna motionstiden 2012. I betänkandet fanns fyra reservationer.

Riksdagen godkände fördraget den 7 mars 2013 (rskr. 2012/13:167).

Finansutskottet har flera gånger tidigare behandlat förslag om ett svenskt formellt undantag från valutaunionen. Bland annat behandlade utskottet liknande förslag i betänkande 2011/12:FiU40 om riksdagens godkännande av en ändring av artikel 136 i fördraget om EU:s funktionssätt.

Sveriges hållning till valutaunionen grundas på riksdagens beslut enligt betänkande 1997/98:FiU9 Sverige och den ekonomiska och monetära unionen (prop. 1997/98:25).

Bank- och finansmarknaden

Skrivelsen

Regeringen konstaterar att arbetet med att förstärka det globala finansiella systemets effektivitet och hållbarhet i EU fortsatte under 2012. Under året nåddes framgångar inom EU:s gemensamma arbete med finansmarknadsfrågor, t.ex. om regler för kreditvärderingsinstitut, europeiska riskkapitalfonder, marknadsmissbruk, kapitaltäckning och gemensam europeisk banktillsyn. Under året lades det dessutom fram flera nya förslag på finansmarknadsområdet, bl.a. det finansiella konsumentskyddspaketet.

I september 2012 presenterade kommissionen ett förslag till en ny mekanism för banktillsyn i EU. Förslaget består av en ny förordning som ger Europeiska centralbanken tillsynsbefogenheter över kreditinstitut i euroområdet samt i de medlemsstater som inte har euron som valuta men som har valt att inleda ett nära samarbete med tillsynsmekanismen. Dessutom omfattar förslaget ändringar i den befintliga förordningen om Europeiska bankmyndigheten.

I september lämnade kommissionen även en redogörelse för en bankunion med fyra komponenter: samlad tillsyn, gemensamt insättningsgarantisystem, gemensam avvecklingsfond för banker i kris och gemensam regelbok. Enligt kommissionen är syftet med att skapa en europeisk bankunion att återskapa förtroende i den europeiska banksektorn och för euron.

Kommissionen avser att presentera förslag till ytterligare komponenter i bankunionen under 2013, främst i fråga om en gemensam avvecklingsmekanism.

Under hösten pågick intensiva förhandlingar av förslaget om den gemensamma tillsynsmekanismen i en särskilt skapad tillfällig arbetsgrupp, i Coreper, i Ekofinrådet och i Europeiska rådet.

Regeringen framhåller att Sverige under förhandlingarna har haft starka invändningar mot utformningen av de framlagda förslagen. Sverige har efterfrågat möjligheter för medlemsstaterna att ställa upp högre kapitalkrav än vad som följer av tillsynsmekanismen, bättre demokratisk förankring, och likvärdigt inflytandet för de medlemsstater som inte deltar.

I december nåddes en uppgörelse i Ekofinrådet. I överenskommelsen fick Sverige gehör för sina krav och inför konsultationer med Europaparlamentet finns inga kvarstående frågor för svensk del. Enligt regeringen var man tydlig med att ett svenskt deltagande i banktillsynen och den vidare bankunionen endast kan övervägas när samtliga delar av bankunionen finns på plats och när de tre villkor som Sverige ställt upp är uppfyllda: 1) svenska skattebetalare och banker ska inte stå för förluster i utländska banker, 2) det är möjligt att sätta högre kapitaltäckningskrav nationellt, 3) medlemsstater utanför euroområdet har likvärdigt inflytande som de medlemsstater som har euron som valuta.

Tidigare behandling

Europeiskt tillsynsarbete på finansmarknadsområdet

I sitt betänkande 2011/12:FiU38 behandlade utskottet regeringens proposition 2011/12:70 Europeiskt tillsynsarbete på finansmarknadsområdet. Utskottet konstaterade att bakgrunden till propositionen är att det har skapats en ny struktur inom EU för tillsynen av den finansiella sektorn. I den nya strukturen ingår tre europeiska tillsynsmyndigheter: Europeiska bankmyndigheten, Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten och Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten. Strukturen omfattar också en europeisk systemrisknämnd. Myndigheterna och nämnden inrättades genom särskilda EU-förordningar.

Utskottet konstaterade vidare att förslagen i propositionen syftar till att genomföra det s.k. omnibusdirektivet i svensk rätt. Ändringarna innebär preciseringar av de befogenheter som de europeiska tillsynsmyndigheterna har enligt de särskilda EU-förordningarna. Vidare syftar ändringarna till att skapa ett smidigt och effektivt samarbete inom det europeiska systemet för finansiell tillsyn.

Utskottet bedömde att omnibusdirektivet genomförs på ett lämpligt sätt genom regeringens förslag. Utskottet tillstyrkte därför propositionen med vissa formella ändringar. Inga motioner väcktes med anledning av propositionen.

Utlåning till Irland

I sitt betänkande 2011/12:FiU41 behandlade utskottet regeringens proposition 2011/12:119 Utlåning till Irland. Utskottet tillstyrkte regeringens förslag i propositionen om att regeringen under 2012 får ge Irland ett bilateralt lån på högst 600 miljoner euro, vilket enligt dåvarande dagskurs motsvarade nästan 5,3 miljarder kronor. Lånet ingick i det internationella stödpaket för Irland som förhandlades fram i slutet av 2010. Långgivare, förutom Sverige, var Internationella valutafonden, EU:s stödmekanismer, Storbritannien och Danmark.

Två motioner om att Sverige inte borde ge Irland det aktuella lånet avstyrktes. I betänkandet fanns två reservationer.

Blankning

I sitt betänkande 2012/13:FiU13 behandlade utskottet regeringens proposition 2011/12:175 Blankning. Utskottet konstaterade att syftet med förslaget är att anpassa svensk lagstiftning till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 236/2012 om blankning och vissa aspekter av kreditswappar (blankningsförordningen). Syftet med blankningsförordningen är att öka transparensen för korta positioner i finansiella instrument. Dessutom ska den begränsa potentiella avvecklingsproblem och andra risker som är förknippade med s.k. naken blankning. Genom att de behöriga myndigheterna får befogenheter att, vid ogynnsamma händelser eller en utveckling som utgör ett allvarligt hot mot den finansiella stabiliteten eller marknadsförtroendet, förbjuda eller begränsa blankning eller korta nettopositioner i aktier eller statspapper ska förordningen kunna bidra till att minska stabilitetsrisker och upprätthålla tilliten till marknaden.

Enligt utskottet innebär förslagen i propositionen att svensk lagstiftning anpassas till blankningsförordningen på ett ändamålsenligt sätt. Utskottet tillstyrkte därför propositionen.

En motion väcktes med anledning av propositionen.

Skuggbanksektorn

I sitt granskningsutlåtande 2011/12:FiU48 behandlade utskottet kommissionens grönbok om skuggbanksektorn (KOM(2012) 102). Utskottet konstaterade att omfattningen av skuggbanksektorn i Sverige är begränsad, men att arbetet inom EU och globalt med att kartlägga och reglera skuggbankverksamhet är av stor betydelse för Sverige, inte minst mot bakgrund av den svenska reguljära banksektorns storlek.

Utskottet välkomnade presentationen av hur kommissionen ser på skuggbanksektorn och av den nuvarande och planerade EU-lagstiftningen. Utskottet var positivt till och ansåg att det är nödvändigt att det görs en kartläggning av de möjligheter och risker som skuggbanksektorn ger upphov till. Det är, enligt utskottet, väsentligt att noga överväga vilka ytterli-

gare regleringsåtgärder som kan behövas och hur dessa bör utformas, och det är viktigt att få en bättre förståelse för vad skuggbanksektorn innebär och få fram en bättre statistik över verksamheten inom den.

När det gällde den fortsatta regleringen av skuggbanksektorn ansåg utskottet att övervakningen av skuggbanksektorn behövde stärkas. En reglering och andra åtgärder borde dock varken vara enbart nationella eller enbart begränsade till EU, utan man borde sträva efter att verka för ett så brett internationellt samarbete som möjligt. En fråga som utskottet ansåg viktig var att man särskilt behöver beakta de risker för konsumenter som kan uppkomma utanför den reguljära banksektorn. Vidare ansåg utskottet att möjligheten till nationella regleringar borde övervägas.

I utlåtandet fanns en motivreservation.

Subsidiaritetsprövningar

Kreditvärderingsinstitut

I januari subsidiaritetsprövade utskottet kommissionens förslag till förordning om ändring av förordning (EG) nr 1060/2009 om kreditvärderingsinstitut (KOM (2011) 747). I sitt utlåtande 2011/12:FiU34 välkomnade utskottet kommissionens arbete med att ytterligare förstärka regelverket kring kreditvärderingsinstitut och användningen av kreditbetyg. Utskottet framhöll bl.a. att kreditvärderingsinstitut och kreditbetyg spelar viktiga roller och bidrar till en bättre fungerande finansmarknad. Enligt utskottets mening är det viktigt att EU uppfyller sina åtaganden gentemot G20 när det gäller åtgärder för att minska övertron på kreditbetyg, och utskottet var positivt till åtgärder som främjar en högre kvalitet på kreditbetyg och som ökar transparensen på området.

Utskottet ansåg dock att den del av förslaget som rörde ett harmoniserat civilrättsligt ansvar för kreditvärderingsinstitut stred mot subsidiaritetsprincipen. Den nu gällande förordningen gör det möjligt för medlemsstaterna att reglera det civilrättsliga ansvaret på ett sätt som är förenligt med respektive rättsordning för övrigt. Denna handlingsfrihet är nödvändig med hänsyn till att de skadeståndsrättsliga regelverken ser så olika ut i medlemsstaterna. Utskottet noterade såväl principiella som praktiska problem med att införa en rätt till ersättning för tredjemansskador.

Gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigering av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet

I januari subsidiaritetsprövade utskottet även kommissionens förslag till förordning om gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigering av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet (KOM (2011) 821). I sitt utlåtande 2011/12:FiU33 framhöll utskottet att den ekonomiska och finansiella krisen hade visat på vikten av ett stabilt finanspolitiskt regelverk på

EU-nivå. Genom lagstiftningspaketet om stärkt ekonomisk styrning (det s.k. sexpaketet) har stabilitets- och tillväxtpakten stärkts. Utskottet noterade att med den europeiska terminen finns det nu även en gemensam övervakningscykel för budget- och strukturpolitiken.

Utskottet konstaterade att det i kommissionens förslag till förordning finns regler om att utkast till budgetplaner ska lämnas in till kommissionen i övervakningssyfte innan de blir bindande och att kommissionen kan begära att medlemsstaterna lämnar in ett reviderat utkast till budgetplan. Utskottet stod fast vid den uppfattning man hade redovisat i utlåtandet om kommissionens meddelande KOM(2010) 250 Förstärkt samordning av den ekonomiska politiken, dvs. utl. 2009/10:FiU40 att det är riksdagen som beslutar om statens budget, både utgifter och inkomster, och att förslaget till budget således först ska presenteras för riksdagen.

Enligt utskottets mening är det en nationell angelägenhet att besluta om utgifter och inkomster i de nationella budgetarna inom ramen för de förpliktelser som följer av fördragen och de behov som eurosamarbetet kräver. Utskottet ansåg att kommissionens förslag inte innehöll tillräckliga garantier för att värna den nationella kompetensen för finanspolitiken. Mot denna bakgrund ansåg utskottet att det presenterade förslaget inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen.

I utlåtandet fanns en reservation.

Krishanteringsramverk

I september subsidiaritetsprövade utskottet kommissionens förslag till krishanteringsramverk (KOM (2012) 280). I sitt utlåtande 2011/12:FiU12 konstaterade utskottet att syftet med kommissionens förslag är att förse unionens myndigheter med gemensamma och effektiva verktyg och befogenheter för att föregripa bankkriser, begränsa ett överdrivet risktagande (moral hazard), trygga den finansiella stabiliteten och minimera skattebetalarnas förluster vid en finansiell kris. Kostnaderna för rekonstruktion och avveckling ska bäras av aktieägarna, vissa borgenärer och av bankindustrin själv, enligt förslaget.

Utskottet välkomnade kommissionens förslag. Enligt utskottet är det viktigt att myndigheterna i EU:s medlemsstater har de befogenheter och verktyg som krävs för att kunna förebygga kriser och snabbt återställa förtroendet på de finansiella marknaderna vid en bankkollaps eller en större finanskris. Utskottets invändning gällde förslaget om en obligatorisk och tvingande lånemekanism mellan de nationella finansieringsarrangemangen. Enligt förslaget ska medlemsstaterna se till att de nationella finansieringsarrangemangen (stabilitetsfonden i Sverige) ska ha en skyldighet att låna ut upp till 50 procent av sina tillgångar till andra staters finansieringsarrangemang. En obligatorisk lånemekanism kan enligt utskottets mening leda till moral hazard genom att vissa medlemsstater kan lockas till att underfinansiera sina nationella arrangemang. Lånemekanismen kan dessutom leda till en ofrivillig och oplanerad försvagning av medlemsstaternas statsfinanser,

vilket motverkar ett av syftena med direktivet – att skydda skattebetalarnas intressen vid en finansiell kris. Detta stämmer i sin tur inte överens med principerna om nationell beskattningsrätt och nationella parlaments möjligheter att själva bestämma över användningen av budgetmedel.

Utskottets uppfattning var att målen med kommissionens förslag, som ytterst handlar om att skapa finansiell stabilitet, minska risken för moral hazard och skydda skattebetalarnas intressen, bäst eller kanske endast kan nås genom att de enskilda medlemsstaterna får det fulla ansvaret för finansieringen av avvecklingen av kreditinstitut. Direktivet bör av denna anledning inte innehålla några tvingande mellanstatliga finansieringsförpliktelser, ansåg utskottet.

Utskottets bedömning i denna fråga ligger i linje med de bedömningar som utskottet gjorde sommaren 2010 när det prövade kommissionens förslag till direktiv om insättningsgarantisystem (KOM(2010) 368) och direktivförslaget om system för ersättning till investerare (KOM(2010) 371). Kommissionen föreslog då liknande obligatoriska lånemekanismer mellan de nationella garanti- och ersättningssystemen. Utskottets slutsats var då, precis som i utlåtande 2011/12:FiU12, att förslagen stred mot subsidiaritetsprincipen (utl. 2009/10:FiU42 och 2009/10:FiU43).

Tilldelning av särskilda uppgifter till ECB i fråga om politiken för tillsyn över kreditinstitut

I november subsidiaritetsprövade utskottet ett EU-förslag om tilldelning av särskilda uppgifter till ECB i fråga om politiken för tillsyn över kreditinstitut (KOM (2012) 511). I sitt utlåtande 2012/13:FiU18 konstaterade utskottet att kommissionen föreslår att det skapas en europeisk tillsynsmekanism i vilken ECB får ansvaret för tillsynen över Europas kreditinstitut. Förslaget är en del av kommissionens färdplan mot en Europeisk bankunion (KOM (2012) 510) med bl.a. en samlad tillsyn över de finansiella marknaderna, ett gemensamt insättningsgarantisystem och en gemensam avvecklingsfond.

Enligt utskottet hänger regelverk, beslutsregler och finansiering av samt ansvar för att bedriva tillsyn, krishantering och avveckling ihop. Åtgärderna förutsätter varandra. Därför borde, enligt utskottet, förslagen om europeisk tillsyn, krishantering och finansiering av avveckling i slutändan finnas i ett paket även om besluten tas successivt. Kommissionen har dock valt att först gå fram med förslaget om en tillsynsmekanism, konstaterade utskottet.

Kommissionens tidsplan för förhandling och genomförande av tillsynsmekanismen är enligt utskottet orealistisk. Förslaget är mycket komplext och kräver därför omfattande analyser och fortsatta förhandlingar. Tillräcklig analys saknas i kommissionens förslag till förordning, enligt utskottets mening. Vidare är det mycket viktigt att den inre marknaden och unionens sammanhållning tryggas när det gäller frågor om styrning och röstningsförfaranden inom Europeiska bankmyndigheten (EBA). Utskottet framhåller

att likabehandling i EBA av medlemsstater i och utanför bankunionen måste säkerställas, särskilt i fråga om balansen mellan rättigheter och skyldigheter för de medlemsstater som väljer att ingå ett nära samarbete med euroländerna. Det är också, enligt utskottet, av väsentlig betydelse att bankunionen innehåller tillräckliga mekanismer för insyn och demokratiskt ansvarsutkrävande. Prövningen av kommissionens förslag till förordning visar enligt utskottet att förslaget om ECB-förordning strider mot subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, särskilt när det gäller kommissionens förslag om kapitaltäckning.

Det är enligt utskottet mycket viktigt att medlemsstaternas möjligheter att, inte minst i fråga om kapital, ställa högre krav på kreditinstituten än de minimiregler som anges på europeisk nivå inte påverkas negativt av förslaget. Utskottet anser att medlemsstaterna ska kunna behålla möjligheten att besluta om högre krav om de anser att det är motiverat för att säkerställa den finansiella stabiliteten på nationell nivå. Den finansiella sektorns storlek i förhållande till ekonomin, liksom sektorns internationella exponering, varierar mellan medlemsstaterna. För medlemsstater med en stor finansiell sektor och betydande internationell exponering innebär ett fallissemang eller en finansiell kris större påfrestningar och risker för de offentliga finanserna än för medlemsstater med en mindre nationell finansiell sektor.

Enligt utskottet kan målet med kommissionens förslag nås betydligt bättre om de grundläggande kapitalkraven utgör minimikrav och under förutsättning att medlemsstaterna behåller möjligheten att höja nivån på kapitalkraven om de anser att det är motiverat för att säkerställa den finansiella stabiliteten på nationell nivå.

Utskottet anser också att förslaget till förordning strider mot proportionalitetsprincipen. Medlemsstater som står utanför eurosamarbetet men ändå väljer att delta i tillsynsmekanismen blir skyldiga att följa ECB:s instruktioner samtidigt som de inte får rösträtt i det organ – ECB-rådet – som har det yttersta ansvaret inom tillsynsmekanismen. Enligt utskottet innebär detta en oproportionerlig begränsning av dessa länders inflytande. Kommissionen bör enligt utskottet återkomma med ett förslag där det tydligt framgår att medlemsstaterna har möjlighet att ställa högre kapitalkrav hos kreditinstituten. Vidare bör det nya förslaget ändras vad gäller beredning, insyn och rösträtt inom tillsynsmekanismen. Om medlemsländer utanför euroområdet ska delta är det enligt utskottet av fundamental betydelse att man löser frågan om dessa länders inflytande i tillsynsmekanismen.

EU:s fleråriga budgetram 2014–2020

Skrivelsen

EU:s fleråriga budgetram 2014–2020 ska rymma gemensamt fastställda prioriteringar för EU-samarbetet. Regeringen framhåller att Sverige i förhandlingarna har argumenterat för en modernisering av budgetramen.

Budgetramen för perioden 2014–2020 har förhandlats under hela 2012. Den 29 juni 2011 presenterade kommissionen sitt förslag till förordning för budgetramen 2014–2020 samt förslag till beslut och förordningar om systemet för egna medel – budgetens inkomstsida. Parallellt presenterade kommissionen under hösten 2011 lagstiftningsförslag på enskilda politikområden.

Substantiella förhandlingar om budgetramen 2014–2020 påbörjades under det danska ordförandeskapet våren 2012. Kommissionens förslag till budgetramen behandlades och diskuterades vidare löpande i rådet under våren i den särskilda rådsarbetsgruppen för budgetramen, Coreper och allmänna rådet (januari, mars, april, maj och juni). Målsättningen var att utarbeta en s.k. förhandlingsbox inför mötet i Europeiska rådet i juni, innehållande alla de delar som har budgetära konsekvenser eller är av politisk betydelse för att kunna nå en överenskommelse i rådet. Förhandlingsboxen omfattade samtliga utgiftsområden, horisontella aspekter på budgetramen samt inkomstsidan (egna medel).

Regeringen framhåller att Sverige, tillsammans med en krets likasinnade budgetrestriktiva medlemsstater, drev en linje för minskad utgiftsnivå samt en stabilisering av medlemsstaternas avgifter till EU-budgeten. På inkomstsidan agerade Sverige för ett oförändrat inkomstsystem, och då inte minst ett oförändrat värde på de svenska rabatterna. I början av juli 2012 presenterade kommissionen ett uppdaterat och reviderat förslag till flerårig budgetram.

Utgångspunkten för förhandlingen under det cypriotiska ordförandeskapet hösten 2012 var att nå en uppgörelse vid det extrainsatta mötet i Europeiska rådet den 22–23 november 2012. Mötet inleddes med ett flertal bilaterala överläggningar med medlemsstaterna samt ett nytt kompromissförslag från Europeiska rådets ordförande. Efter överläggningar i plenum konstaterades dock att det krävdes mer arbete för att överbrygga skillnaderna mellan de medlemsstater som förordade ytterligare besparingar, däribland Sverige, och de mer budgetexpansiva medlemsstaterna samt för att nå en uppgörelse om inkomstsidan och då inte minst rabattfrågan. Europeiska rådet enades om att ajournera mötet och återkomma till frågan i början av 2013.

Skatt på finansiella transaktioner

Skrivelsen

Under 2012 har det förslag om beskattning på finansiella transaktioner som kommissionen presenterade i september 2011 diskuterats. Vid Ekofin-rådets möten i juni och juli konstaterades att medlemsstaterna hade mycket skilda åsikter om förslaget och att man inte skulle kunna enas under över-skådlig framtid. Efter det gjorde elva medlemsstater (Belgien, Estland, Frankrike, Grekland, Italien, Portugal, Slovenien, Slovakien, Spanien, Tyskland och Österrike) framställningar till kommissionen om att få inleda ett fördjupat samarbete. I oktober presenterade kommissionen ett förslag om bemyndigande att inleda ett fördjupat samarbete på området för skatt på finansiella transaktioner.

Enligt regeringen ska Sverige inte delta i ett fördjupat samarbete i EU om en skatt på finansiella transaktioner. Regeringen är skeptisk till ett fördjupat samarbete om en skatt på finansiella transaktioner och oroad över de konsekvenser ett sådant arbete kan få för de medlemsstater som inte deltar i samarbetet och för EU i sin helhet. Sverige har respekt för att en sådan skatt har hög politisk prioritet för flera medlemsstater och vill därför inte stå i vägen för att dessa ska kunna gå vidare med ett fördjupat samarbete. Sverige kan ställa sig bakom att rådet beslutar om ett fördjupat samarbete på området för skatt på finansiella transaktioner om hänsyn tas till icke deltagande medlemsstaters intressen vid utformningen av skatten. Sverige motsätter sig skatt på finansiella transaktioner som egna medel.

Motionen

I motion 2012/13:U12 av Urban Ahlin m.fl.(S) yrkande 14 föreslår motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en skatt på finansiella transaktioner.

Motionärerna anser att man bör pröva någon form av beskattning av finanssektorn som dels bidrar till välfärdens finansiering, dels förbättrar finansmarknadernas funktionssätt. Som tänkbara alternativ anges en finansiell aktivitetsskatt eller en finansiell transaktionsskatt.

Motionärerna kan tänka sig att pröva en finansiell transaktionsskatt om den grundas på internationella överenskommelser där de huvudsakliga finansmarknaderna ingår. Oavsett utformningen av en sådan skatt ska intäkterna ovillkorligen gå till respektive medlemsstat. Det nu aktuella initiativet från EU-kommissionen om ett fördjupat samarbete mellan elva medlemsstater om en finansiell transaktionsskatt lever dock inte upp till de målsättningar som motionärerna ställer och Sverige ska därför inte delta i det fördjupade samarbetet.

Motionärerna konstaterar att regeringen tyvärr har godkänt en fördjupad samverkan innan alla fakta kring utformningen av skatten på finansiella transaktioner fanns på plats och alla implikationer för svensk del var

kända och analyserade. Motionärerna menar att regeringen och de borgerliga partierna har varit alltför tillmötesgående i detta och har ansvaret för eventuella framtida problem för Sverige som beslutet ger upphov till.

I det aktuella förslaget hänvisas till kommissionens förslag till rådets beslut om systemet för Europeiska unionens egna medel om att en del av de inkomster som genereras av skatten ska utgöra egna medel för EU-budgeten. De medlemsstater som deltar i det fördjupade samarbetet uppmanas att undersöka om skatt på finansiella transaktioner skulle kunna ligga till grund för nya egna medel i EU-budgeten. Regeringen motsätter sig skatt på finansiella transaktioner som egna medel.

Motionärerna kan på inga villkor acceptera att skatt på finansiella transaktioner helt eller delvis blir egna medel för EU. Vidare måste regeringen se till att få garantier för att Sverige inte missgynnas vare sig som en direkt följd av skatten eller genom att EU medel framöver tilldelas generösare till de medlemsstater som deltar i det fördjupade samarbetet.

Tidigare behandling

Under året har flera informationstillfällen hållits med bl.a. finansminister Anders Borg och EU-minister Birgitta Ohlsson med anledning av kommissionens förslag om en skatt på finansiella transaktioner. Regeringen välkomnar en modernisering inom ramen för en reellt oförändrad utgiftsvolym i EU:s långtidsbudget. Enligt regeringen ska Sverige eftersträva en oförändrad avgift/finansieringsbörda under nästa budgetram jämfört med innevarande period, och man motsätter sig minskningen av värdet på Sveriges rabatter. Regeringen motsätter sig även nya egna medel och en överföring av kompetens på skatteområdet till EU-nivå. Regeringen är därför emot de nya intäktskällorna i form av modifierat momsbaserat eget medel och finansiell transaktionsskatt. Utskottet delar regeringens åsikt i denna fråga.

På EU-toppmötet den 7–8 februari 2013 kunde Europeiska rådet enas om långtidsbudgeten för 2014–2020. För att långtidsbudgeten ska börja gälla måste dock Europaparlamentet godkänna den.

Ekofinrådet bemyndigade den 22 januari 2013 elva medlemsstater (Belgien, Tyskland, Estland, Grekland, Spanien, Frankrike, Italien, Österrike, Portugal, Slovenien och Slovakien) att inleda ett fördjupat samarbete på området för skatt på finansiella transaktioner. Sverige röstade ja, men gjorde tillsammans med Bulgarien, Danmark, Ungern, Polen och Rumänien ett gemensamt protokolluttalande i vilket man förutsatte att man kommer att beakta icke deltagande medlemsstaters intressen i den fortsatta behandlingen av skatteförslaget efter att bemyndigandet om ett fördjupat samarbete har godkänts. Utskottet noterar att då det nu är fråga om att införa ett fördjupat samarbete så har det ursprungliga förslaget om ett gemensamt system för en skatt på finansiella transaktioner inte längre något syfte, och kommissionen avser därför att dra tillbaka det.

I april 2013 subsidiaritetsprövade *skatteutskottet* kommissionens förslag om genomförande av det fördjupade samarbetet på området för skatt på finansiella transaktioner (KOM(2013) 71). I sitt utlåtande 2012/13:SkU33 ansåg skatteutskottet att kommissionens förslag går längre än vad som är förenligt med subsidiaritetsprincipen och föreslog därför att riksdagen lämnar ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande.

Skatteutskottet ansåg att förslagets anspråk på beskattning av aktörer som är verksamma i länder som inte deltar i samarbetet är problematiskt. Det är enligt utskottet oklart hur en sådan beskattning ska kunna upprätthållas ur rättslig och praktisk synpunkt, och det är därför svårt att bedöma vilka effekter förslaget kommer att få på de länder som inte deltar i samarbetet. Bristen på klarhet när det gäller dessa beskattningsanspråk gör att förslaget i nuläget bedömdes gå längre än vad som är nödvändigt för att nå målen för den planerade åtgärden.

I en reservation föreslogs att riksdagen beslutar att inte lämna ett motiverat yttrande.

Den europeiska terminen för stärkt ekonomisk samordning

Skrivelsen

I november 2011 påbörjades den andra europeiska terminen. Den europeiska terminen ska stärka den ekonomiska samordningen i syfte att driva på ett effektivt genomförande av Europa 2020-strategin i samklang med arbetet inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten. Terminen inleddes med att kommissionen den 23 november 2011 presenterade sin årliga tillväxtöversikt med förslag till prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i EU för det kommande året.

Vid Europeiska rådets möte i mars 2012 godkändes dessa prioriteringar av stats- och regeringscheferna som vägledning inför medlemsstaternas årliga rapportering inom ramen för Europa 2020-strategin (nationella reformprogram) och stabilitets- och tillväxtpakten (stabilitets- och konvergensprogram). I april analyserade kommissionen samtliga medlemsstaters nationella reformprogram och stabilitets- eller konvergensprogram gemensamt med hänsyn till medlemsstaternas relativa utgångslägen och nationella förutsättningar.

Resultatet av analysen presenterades den 30 maj 2012 i form av ett meddelande och förslag till landspecifika rekommendationer till samtliga 27 medlemsstater samt till eurogruppen som helhet.

Vid Europeiska rådets möte den 28–29 juni 2012 avslutade stats- och regeringschefer den europeiska terminen genom att på ett övergripande plan diskutera och anta slutsatser om medlemsstaternas åtaganden inom ramen för Europa 2020-strategin (nationella reformprogram) och stabilitet

och tillväxtpakten (stabilitets- och konvergensprogram). Stats- och regeringscheferna ställde sig även bakom rådets förslag till rekommendationer som därefter antogs formellt av rådet i juli 2012 i syfte att vägas in i de nationella budgetprocesserna under hösten.

Beträffande Sverige antog rådet fyra rekommendationer på grundval av kommissionens analys av såväl genomförandet av Europa 2020-strategin som stabilitets- och tillväxtpakten. Regeringen redogjorde i budgetpropositionen för 2013 för de åtgärder som vidtas för att svara upp mot rekommendationerna.

Regeringen framhåller att behovet av strukturreformer på medlemsstatsnivå lyfts fram genom Europa 2020-strategin.

Motionen

I motion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 24 föreslår motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.1 om den europeiska planeringsterminen.

Enligt motionärerna har den europeiska planeringsterminen på kort tid utvecklats till ett av de starkaste styrmedel EU har till sitt förfogande för att styra EU-ländernas interna politik. De ser med oro på att den här utvecklingen får fortgå och på att fler politikområden plockas in under den europeiska planeringsterminen. Detta sker även under en demokratisk övervakning som endast är en chimär.

Enligt motionärerna bör det i första hand undersökas om Sverige kan gå ur samarbetet med den europeiska planeringsterminen. Fram till dess bör allt arbete inom ramen för den europeiska planeringsterminen ske med fördjupad dialog med riksdagen. Framför allt bör de nationella reformprogrammen behandlas av riksdagen i särskild ordning. Det är inte främmande, med tanke på att det ändå är åtaganden som Sverige gör gentemot EU som helhet och mot de andra EU-länderna, att varje nationellt reformprogram som överlämnas till kommissionen behandlas i riksdagen i samma form som mellanstatliga avtal som ska ratificeras, dvs. som ett separat förslag från regeringen som ska godkännas av riksdagen.

Tidigare behandling

I sitt utlåtande 2012/13:FiU29 behandlade utskottet kommissionens meddelande En plan för en djupgående och verklig ekonomisk och monetär union (KOM 2012) 777) som inkom den 28 november 2012. Kommissionen aviserar i meddelandet att den bl.a. kommer att lägga fram ett förslag om ytterligare samordning inom ramen för den europeiska planeringsterminen.

I utlåtandet framhöll utskottet att det är viktigt för Sverige att Ekonomiska och monetära unionen (EMU) fungerar väl. Den finansiella och ekonomiska krisen har tydligt visat att den svenska ekonomin är starkt beroende av utvecklingen i euroområdet. Utskottet konstaterade vidare att

åtgärderna i kommissionens plan endast beskrivs på ett övergripande sätt och att det saknas debatt och analyser av åtgärdernas effekter på den europeiska ekonomin. Utskottet ansåg därför att det var svårt att bedöma och värdera kommissionens olika förslag.

Utskottet konstaterade dock att kommissionens plan innebär en betydande centralisering av den ekonomiska politiken i EU. Det är en mycket oroande utveckling, menade utskottet, och underströk betydelsen av en bred debatt och de nationella parlamentens centrala roll i den fortsatta behandlingen. EU och euroländerna bör koncentrera sig på att genomföra och tillämpa det redan beslutade ramverket för ekonomisk-politisk samordning samt avsluta de förhandlingar som fortfarande pågår.

När det gäller EU 2020-strategin behandlade utskottet kommissionens meddelande och samråd om strategin i sitt utlåtande 2009/10:FiU29. Utskottet konstaterade att EU och dess medlemsstater står inför flera stora utmaningar. Vid sidan av att i det korta perspektivet hantera den ekonomiska och finansiella krisen, måste EU också möta ekonomiska, sociala och miljömässiga utmaningar av mer strukturell art. Utskottet menade att EU 2020-strategin måste bli en central del av EU:s politik för att ta sig ur krisen och styra mot en långsiktigt hållbar utveckling i en värld av nya marknader och nya konkurrenter. Utskottet framhöll att det stöder de prioriteringar som regeringen anser angelägna. När det gäller de tre områden som kommissionen pekar ut underströk utskottet betydelsen av forskning för den långsiktiga ekonomiska utvecklingen, vikten av ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken samt kvinnors deltagande på arbetsmarknaden.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet anser att regeringens skrivelse med berättelse om verksamheten i Europeiska unionen utgör ett viktigt instrument för att riksdagen ska kunna följa upp utvecklingen inom EU och hur regeringen agerat i det europeiska samarbetet.

Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft har de nationella parlamenten i uppgift att subsidiaritetspröva lagstiftningsakter. Detta innebär att finansutskottet redan tidigt i processen har kommit in i EU-förslagen på det ekonomiska och finansiella området. Under innevarande mandatperiod har finansutskottet hittills gjort 43 subsidiaritetsprövningar, varav 15 under riksmötet 2010/11, 26 under 2011/12 samt 2 under hösten 2012. I 11 av fallen ledde prövningarna till att utskottet beslutade att föreslå riksdagen att avlämna motiverade yttranden till EU-kommissionen om att förslagen strider mot subsidiaritetsprincipen. Kommissionen har hittills svarat på 8 av de 11 motiverade yttrandena.

Den ekonomiska krisen har i hög grad präglat Europasamarbetet under 2012. Ansträngningarna har under året fokuserat på att skapa förutsättningar för att komma till rätta med de svagheter som har blottlagts i det ekonomiska och finansiella regelverket.

Enligt utskottet är det viktigt för Sverige att den Ekonomiska och monetära unionen (EMU) fungerar väl. Den finansiella och ekonomiska krisen har tydligt visat att den svenska ekonomin är starkt beroende av utvecklingen i euroområdet. För Sveriges del är det också av stor betydelse att den inre marknaden (EU-27 plus EES-länderna) utvecklas positivt och skapar möjligheter för svenska företag och medborgare. Sverige har därför ett stort intresse av att euroländerna löser sina problem, bedriver en ansvarsfull ekonomisk politik och därmed bidrar till att stabilisera den ekonomiska och sociala utvecklingen i Europa. Sverige bidrar konstruktivt genom att engagerat delta i förhandlingarna inom EU-27 med detta syfte.

Det finns en bred samsyn i riksdagen om reglering och tillsyn över de finansiella marknaderna på EU-nivå. När det gäller de konkreta förslagen inom utskottets område är de svenska ståndpunkterna väl kända, tydliga och väl förankrade i riksdagen.

När det gäller yrkande 14 i motion 2012/13:U13 om att regeringen ska verka för att den europeiska finansiella stabilitetsmekanismen (EFSM) avskaffas framhåller utskottet att den europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) ska ersätta EFSM och den europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten (EFSF). Utskottet framhåller vidare att EFSM kommer att bli en temporär krislösningsåtgärd och fasas ut efter hand som dess åtaganden löses. Utskottet finner därför inte skäl att uppmana regeringen att agera för att avskaffa EFSM. Utskottet noterar även att riksdagen den 30 maj 2012 godkände ändringen av artikel 136 i EUF-fördraget – stabilitetsmekanism för euroländer. Mot bakgrund av detta finner utskottet att yrkandet bör avstyrkas av utrikesutskottet.

Utskottet står vidare fast vid sin tidigare bedömning att Sverige inte behöver ett formellt undantag från valutaunionen. Att Sverige har godkänt fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen (den s.k. finanspakten) påverkar inte Sveriges rättsliga ställning i förhållande till euron. Fördraget påverkar inte heller förutsättningarna för Sverige att införa euron som valuta. Utskottet ser därför ingen anledning att nu omvärdera sin tidigare bedömning. Utskottet anser därmed att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 15 i motion 2012/13:U13 om att regeringen ska verka för att Sverige får ett formellt undantag från att införa euron som valuta.

Utskottet har tidigare framhållit vikten för hela Europa av att respekten för stabilitets- och tillväxtpakten återställs. Det långsiktiga ansvaret för de offentliga finanserna och den samhällsekonomiska stabiliteten i medlemsstaterna är av central betydelse för att bevara trovärdigheten för finanspolitiken. Utskottet vidhåller denna uppfattning. Det ligger i Sveriges intresse att även andra länder har finanspolitiska ramverk och regelverk som främjar ekonomisk stabilitet och tillväxt. Sverige har intresse av att sådana ram- och regelverk både finns och framgent tillämpas effektivt.

Med den europeiska terminen finns nu även en gemensam övervakningscykel för budget- och strukturpolitiken på plats. Utskottet står fast vid att när rådet och kommissionen tillämpar regelverket för förstärkt samordning av den ekonomiska politiken ska de fullt ut respektera de nationella parlamentens roll. Utskottet anser därmed att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 24 i motion 2012/13:U13 om den europeiska planeringsterminen.

Utskottet oroas dock av en framtida utveckling där avståndet ökar mellan euroländerna som tar stora steg mot ett fördjupat och centraliserat samarbete och övriga medlemsstater som står vid sidan om. Det skulle vara olyckligt för EU om man hamnar i ett läge där euroländerna har en egen budget och ytterligare samordnar politikområden utanför dagens EU-27-samarbete. En sådan utveckling skulle också försvåra för de medlemsstater som nu står utanför eurosamarbetet att ansluta sig i framtiden.

Utskottet erinrar om sina tidigare uttalanden om att en grundläggande utgångspunkt för EU-samarbetet inom det ekonomiska och finansiella området är att den nationella kompetensen ska värnas när det gäller finanspolitiska vägval och att skatter primärt är en fråga som ska beslutas nationellt.

Vad gäller förslaget om att införa en skatt på finansiella transaktioner noterar utskottet att det i dagsläget är fråga om att införa ett fördjupat samarbete, varför kommissionens ursprungliga förslag om ett gemensamt system för en skatt på finansiella transaktioner inte längre har något syfte. Kommissionen avser därför dra tillbaka förslaget.

Utskottet har tidigare, liksom skatteutskottet i sitt yttrande till finansutskottet i frågan, motsatt sig kommissionens förslag om att införa en skatt på finansiella transaktioner som en del av EU-budgetens egna medel. Utskottet är överens med regeringen om att egna medel till EU inte ska komma från skatter som EU-kommissionen lägger fast.

Enligt utskottet finns det andra lämpliga åtgärder än en finansiell transaktionsskatt för att hantera finanssektorns risktagande och ansvar i finansiella kriser. Sverige driver exempelvis på för att stabilitetsavgifter och tillhörande stabilitetsfonder ska inrättas både internationellt och inom EU, och Sverige har varit vägledande när det gäller att införa stabilitetsavgifter för banker och kreditinstitut.

Liksom regeringen anser utskottet att det finns bättre sätt att påverka finanssektorns agerande, såsom stabilitetsavgifter och kapitaltäckningsregler, än att införa en skatt på finansiella transaktioner. Utskottet anser därmed att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 14 i motion 2012/13:U12 om en skatt på finansiella transaktioner.

Stockholm den 2 maj 2013

På finansutskottets vägnar

Anna Kinberg Batra

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Kinberg Batra (M), Fredrik Olovsson (S), Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Pia Nilsson (S), Göran Pettersson (M), Jörgen Hellman (S), Peder Wachtmeister (M), Sven-Erik Bucht (S), Carl B Hamilton (FP), Bo Bernhardsson (S), Per Åsling (C), Marie Nordén (S), Staffan Anger (M), Per Bolund (MP), Anders Sellström (KD), Sven-Olof Sällström (SD) och Ulla Andersson (V).

Avvikande meningar

1. Finansiella stabilitetsmekanismer (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Sveriges åtaganden i EFSM är en viktig fråga. Skapandet av krismekanismer för att hantera de ökade räntor som mött flera europeiska länder kan ha saknat rättsligt stöd i fördragen. Den finns anledning att ifrågasätta huruvida artikel 122 verkligen gav EU rätt att inrätta EFSM, oavsett om det var villkorat och tillfälligt.

Mekanismerna borde inte ha antagits förrän en grundlig juridisk prövning gjorts. Sverige borde ha hänskjutit frågan till EU-domstolen för en prövning av den rättsliga grunden för EFSM-förordningen. Om detta gjorts hade Sverige kunnat komma ifrån sitt borgensåtagande i EFSM. På grund av det oklara rättsläget och för att skydda svenska skattepengar bör regeringen driva linjen att EFSM ska avskaffas.

Jag anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2012/13:U13 (SD) yrkande 14.

2. Finanspakten och EMU (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Sverige har i enlighet med den nuvarande förordningen och i enlighet med Sveriges medlemskap i EU en formell och legal skyldighet att gå med i det tredje steget i EMU och införa euron som valuta. Sverige har till skillnad från Storbritannien och Danmark inget formellt undantag från detta, varför Sverige måste förhålla sig till ett eventuellt framtida medlemskap i EMU:s tredje steg.

Jag är starkt negativ till att Sverige, i en eventuell framtid som euronation, ska tvingas låna ut pengar efter beslut på federal nivå. För mig är det otänkbart att låta någon annan än det svenska folkets valda företrädare förfoga över stora summor av vad som i grunden är svenska skattepengar. Det rimliga för svensk del i nuläget är att Sverige förhandlar fram ett formellt undantag från att införa euron som valuta.

Jag anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2012/13:U13 (SD) yrkande 15.

3. Skatt på finansiella transaktioner (S, MP, V)

Fredrik Olovsson (S), Pia Nilsson (S), Jörgen Hellman (S), Sven-Erik Bucht (S), Bo Bernhardsson (S), Marie Nordén (S), Per Bolund (MP) och Ulla Andersson (V) anför:

Vi anser att någon form av beskattning av finanssektorn är önskvärd. Finanskrisen har resulterat i stora kostnader för medborgare och statskassor runt om i världen. Samtidigt är finansbranschen underbeskattad, varför frågan om en bättre beskattning av finanssektorn är viktig även av detta skäl.

Vi anser att en bred och helst global skatt på detta område är intressant. Den kan ge avsevärda belopp till budgetar runt om i världen, också i Sverige. Vi kan tänka oss att pröva en finansiell transaktionsskatt om den grundas på internationella överenskommelser där de huvudsakliga finansmarknaderna ingår. Oavsett utformningen av en sådan skatt ska intäkterna ovillkorligen gå till respektive stat.

Vi anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2012/13:U12 (S) yrkande 14.

4. Den europeiska terminen för stärkt ekonomisk styrning (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Den europeiska planeringsterminen har på kort tid utvecklats till ett av de starkaste styrmedel EU har till sitt förfogande för att styra EU-ländernas interna politik. Jag ser med oro på att den här utvecklingen får fortgå och på att fler politikområden plockas in under den europeiska planeringsterminen. Detta sker även under en demokratisk övervakning som endast är en chimär.

Enligt mig bör det i första hand undersökas om Sverige kan gå ur samarbetet med den europeiska planeringsterminen. Fram till dess bör allt arbete inom ramen för den europeiska planeringsterminen ske med fördjupad dialog med riksdagen. Framför allt bör de nationella reformprogrammen behandlas av riksdagen i särskild ordning.

Jag anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2012/13:U13 (SD) yrkande 24.

Särskilt yttrande

Utvecklingen inom den Europeiska unionen

Ulla Andersson (V) anför:

I skrivelsen redogörs bl.a. för det pågående arbetet med att komma till rätta med den finansiella och ekonomiska krisen i EU. Men anledning av detta vill jag framföra följande.

Den ekonomiska och finansiella krisen i EU har i dag dels ändrat karaktär, dels skjutits på framtiden. Det ska inte förväxlas med att krisen eller dess orsaker är borta. Enligt min mening är inte bristande budgetdisciplin orsaken till den ekonomiska krisen, utan i hög grad en konsekvens av densamma.

Jag tar avstånd från en utveckling som beskär den nationella beslutanderätten över finanspolitiken i EU. Den överordnade strategin tycks vara att isolera viktiga finans- och penningpolitiska intressen från demokratins krav på öppenhet och ansvarsutkrävande. Priset för denna s.k. krishantering är i stället att krisen blir allt djupare som social, demokratisk och politisk kris.

Eurokrisen är en strukturell kris som har sin grund i att valutaunionen låser fast länderna i en gemensam penning- och valutapolitik. Detta har resulterat i privata sparandeobalanser och stora skillnader i konkurrenskraft inom valutaunionen. Därtill har frånvaron av nationella centralbanker som kan garantera ländernas statsskulder kraftigt förvärrat krisen. En balanserad politik för att komma till rätta med obalanserna i valutaunionen borde innebära att man också lägger kraft på att minska överskotten i de nordeuropeiska länderna.

Den förda politiken har snarast förlängt och fördjupat den ekonomiska krisen. Politiken har resulterat i minskad tillväxt och ökad arbetslöshet, vilket leder till statsfinansiella problem och nya krav på besparingar. Som ett litet exportberoende land påverkas Sverige i högsta grad av den ekonomiska utvecklingen i euroområdet.

Krisen visar en brist på demokratisk legitimitet när det gäller EU- och EMU-länderna. Krisen hanteras över huvudet på dem vars liv påtagligt påverkas av de beslut som fattas. I de flesta av de berörda länderna fick medborgarna inte fatta beslut om huruvida de skulle vara med i EMU, men de får nu betala priset. Därför är inte en ökad överstatlighet lösningen.